

ACC. NR M. 13416: 1-8.

Landskap: Småland Upptecknare: Folke Svedenfors, Markaryd
Härad: Lunnebo Berättare: Arvid Nerbo, Flen
Socken: S. Ljungera Berättarens yrke: folkskollärare
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i S. Ljungera

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration till Amerika. s. 1-8.

ACC. N:R M. 13416: /.

Landskap: Småland Upptecknare: Folke Svedenfors
Härad: Sunnerbo Berättare: Arvid Nerbo, Flen. Sommarbost:
Ivla, S. Ljunga.
Socken: S. Ljunga Berättarens yrke: Folkskollärare
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i S. Ljunga

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Min far kom första gången i kontakt med Småland när han var här uppe för att tjänstgöra som värvare för betfolk till Skåne. Han blev äderrmera bofast här uppe. Från tidigaste barndom har jag upprepade minnen förknippade med emigrationen till Amerika och den roll denna företeelse har spelat inom åtminstone denna socken kan inte överskattas. Många gånger har det sagts: "Vad vore Ljunga utan Amerika?" Och det är ingen överdrift att påstå att emigrationen betydtt ofantligt för denna fattiga del av Småland. Jag vågar utan överdrift påstå, att ett litet stycke fram på innevarande sekel 85 % av Ivla bys ~~h~~ invånare varit i Amerika. Låt mig berätta en belysande episod. År 1910 i november hade en engelsk bil till följd av Lagans översvämning och riksvägens avstängning förirrat sig in i socknen. När det efterhand blev folkskockning kring det märkliga fartvidundret visade det sig, att praktiskt taget allt folk som kommit tillstädes behärskade turisternas språk, något som vederbörande inte nog kunde

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 13416:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

förundra sig över.- Oerhörda summor har tillförts trakten tack vare Amerika, men å andra sidan har givetvis en stor utarmning också skett. Härvidlag måste man beakta det förhållandet, att det nästan alltid var det bästa ~~materialet~~ folkmaterialiet som gav sig åstad. Kvar blev de tvehågsna, ofta, alltför ofta, de litet efterblivna som fick taga hand om mor och far. Ett naturligt urval gjorde sig gällande som utomordentligt åskådligt kan studeras än i dag.

Min mor, Hanna Nilsson, f.1871 skulle vid 17 års ålder resa till Amerika. Hon kom ända till Älmhults station, men i själva väntsalen ångrade hon sig, överlät sin biljett till en annan och for med gästgivar skjutsen tillbaka. En agent som samlat upp amerikaresenärer-na följde dem till Malmö, varefter han begav sig efter en ny skörd. Min mor var nog litet generad över den här historien, ty hon talade inte gärna om den på gamla dar.

De som inte hade papper i ordning för emigrationen kunde "köpa en storväst" i Köpenhamn. Jag minns en gång jag fick se en broschyr vari den detaljen berördes. Det måste ha varit före 1910 och kanske var broschyren jag nu nämner gammal. I varje fall stod följande att

13416

M.13416:3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Folke Svedenfors
Härad: Sunnerbo Adress: Markaryd
Socken: S.Ljunga Berättat av: Arvid Nerbo
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i S.Ljunga.

läsa underst på ett tryckalster från ett ångbåtsbolag, jag vill minnas det var Gunardlinjen; "Pass och övriga papper behövs ej, då biljetten köpes av.." (firmanamn). En pappersremsa var klistrad över detta meddelande, men i min nyfikenhet blötte jag upp denna och då blottades dessa rader. Förvisso var det meningen att man skulle göra den lilla manövern. Resan kostade emellertid c:a 100 kr.

Kanske kan följande episod intressera som ett bevis för hur vanligt det var att man reste ut för att förtjäna sitt bröd och hur sammanträffan den kunde spela in. En Ivla-bo, "Anders på Skyttebodan", hade på 1870-talet -det var efter 1870-års krig- emigrerat till Nordtyskland. En gång fick han order av sin tyske husbonde att begiva sig till en gård för att laga en bakugn. På g den främmande gården var då en ~~pia~~ piga, som liksom han själv talade tyska litet knaggligt. Pigan såg trevlig ut och det blev så livlig konversation som omständigheterna tillät. Det tog ovanligt lång tid innan ugnen vart färdigreparererad, men då hade man till slut också

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N:R M. 13416:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kommit underfund med att de båda var födda på platser som låg omkring en halv mil från varandra. Pigan var nämligen från Pjätteryd, grannsocknen. Det blev besök utav även sedan ugnen blev färdig och en vacker dag förenade de båda unga sina öden. "Emma på Skytteboda" har jag själv i minne. Anders och Emma berättade själva sin romantiska historia för mig för ett 20-tal år sedan.

I regel gick det utmärkt väl i händer för emigranterna. Här i socknen finns åtskilliga exempel på hur barnkullar på 8 -10- 12 ja upp till 14 personer utvandrat och där alla blivit skötsamma medborgare, i åtskilliga mycket välbärgade, och givit heder åt det svenska namnet. Men det finns tyvärr också ett och annat undantag, något annat är otänkbart. Där jag ~~bor~~ bor har jag en granne, en änkefru Olga Nilsson i Ivla. (Jag förutsätter nu att inte namn sättes ut om denna uppgift begagnas) Hennes man ~~var~~ var i USA i han reste 1914 och blev bartender därute, han kom hem för att hälsa på 1917, återvände inom kort men dog i det främmande landet utfattig och nedalkoholiserad. En son till honom, som också emigrerat, gick det bra för-kanske tack vare det avskräckande fadersexemplet- och sonen hjälpte fadern den sista tiden i den senares misär. Den hemmavarande hustrun hade inte

M. 13416:5.
Landskap: Småland Upptecknat av: Folke Svedenfors
Härad: Sunnerbo Adress: Markaryd
Socken: S.Ljunga Berättat av: Arvid Nerbo
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i S.Ljunga

stor glädje av Amerika i detta fall.

Jag skulle kunna giva många exempel på levnadsöden, men min mors berättelser är mycket värdefullare och jag hänvisar till dem. Kanske kan jag tillägga ett par saker. Jag tänker på vilken dominerande ställning Amerika hade i samtalsämnen, inte minst på de s.k. bondkalasen, vid begravningar o.s.v. Nu är det ju jordbruksmetoder, bilar, traktorer o.dyl. som dominerar samtalsämnena. I min barndom var det Amerika och åter Amerika. Det var som om en del av socknen vore däröver, vilket ju också var fallet om man ser till människomaterialet. Ja, också var det en detalj till. Efter första världskriget kom det en del pengar till socknen ~~från solda-~~ från USA till efterlevande till ter som stupat och som var bördiga härifrån.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ACC. N.R. *M 13416* 6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Folke Svedenfors
Härad: Sunnerbo Adress: Markaryd
Socken: S.Ljunga Berättat av: Arvid Nerbo, Flen
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i S.Ljunga.

Uppteckningen rör Emigrationen.

Ur minnet gör jag följande rekapitulation betr. ägandeförhållan-
dena i Ivla by år 1920, med häsynstagande till gårdsägarnas relatio-
ner till Amerika m.m.

Gård: Drakalida I Ägare: Bröderna Edvard och Albert Petters-
son. Båda hade varit i USA och tjänat sina
förmögenheter där. Talade engelska flytande.

" II Ägare: August Nilsson. Varit i USA. Engel-
ska flytande. Reste åter efter ett 10-tal
år och medtog då ett par söner. Hade farm
i Canada, som hans efterlevande fortfarande
äger.

Gård: Ivla Yttergård I Ägare: Carl Andersson. Varit i Amerika. Ta-
lar engelska. Nu pensionär i Ljungby.

"- II Ägare: August Magnusson. Tillbringat sin
ungdom i Amerika. Talar engelska. 3 söner
emigrerat, varav 1 återvänt 1919.

Gård: Ivla Hagagård I Ägare: Johannes Salomonsson. Ej varit i USA.
En syster reste emellertid och har ej åter-
vänt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 13416:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- Ivla Hagagård II Ägare: Noak Jonasson. Ej varit i USA. Ingen annan förbindelse heller med utlandet.
- Ivla Norregård Ägare: Ankan Ulla Johansson. 3 söner emigrerade i början på 1900-talet. 2 återkomna och bofasta i socknen, den 3:e farmare i USA.
- Ivla Brogård I Ägare: Enok Johansson. Ej förbindelse med utlandet.
- "- II Ägare: Sedermera handlanden David Magnusson och hans hustru Betty. Båda i USA i ungdomen. Hustruns ~~h~~ barndomshem.
- Ivla Vådagård I Ägare: Gust. Carlsson. Varit i USA.
- "- II Ägare: Otto Andersson. Många år i USA. Talade utmärkt engelska. En broder Frans Andersson i USA.
- Ivla Eskisgård I Ägare: Salomon Johansson. Varit i USA. Talade engelska.
- Ivla Eskilsgård, II, kallades "Backen". Ägare? August Svensson, kallad "August på Backen". Varit i USA. Kallades även "Kong-Augusten". Född i en stenstuga och uppvuxen i ytterst ringa villkor. Språkgeni.
- Ivla Junkaregård. Ägare: Nämndemannen Carl August Andersson. Ej förbindelser med USA eller utlandet i övrigt.
- "Ångarna", torp under Junkaregård. Ägare: Edvard -"Edde" Svensson, broder till August Svensson ovan. Varit i USA i ungdomen. Språkbe-gåvad. "Talade ~~engelska~~ elegant engelska med irländsk accent." Kallades även "Kong-Edde".
- Ivla Lillegård. I Ägare: Nils Johannesson. Ej varit i USA, men väl barnen.
- "- II Ägare: August Bengtsson, ej själv varit i USA, men däremot alla 8 barnen.
- Ivla Ödegård Ägare: Salomon Andersson. Varit i USA. Talade engelska.

M. 13416: 8.

Landskap: Småland Upptecknat av: Folke Svedenfors
Härad: Sunnerbo Adress: Markaryd
Socken: S.Ljunga Berättat av: Arvid Nerbo, Flen
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i S.Ljunga.

Ivla Nilsagård. Ägare: Hjalmar Johansson. Varit i USA.

Samtliga gårdsägare ovan som själva varit i USA eller Canada hade skaffat sig de ekonomiska möjligheterna till hemmansförvärven i ~~Amerikax~~ det främmande landet. I samtliga fall har vederbörande ~~köpt~~ utvandrat från S.Ljunga och slagit sig ned i hemsocknen.

Följande befolkningsrörelser kan iakttagas i socknen. Efter 1864 års krig invandring från Danmark -Fyn- till speciellt Mjäryd. 1872 en ström till Tyskland i samband med efterkrigstiden där. På 1890-talet en kraftig immigration av skåning, speciellt till Ivla utrote.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!